

Eläketurvakeskuksen
tietotilinpäättös
2019

Sisällysluettelo

1.	Yleistä	3
2.	Tietosuojaa koskevat säännökset	4
3.	Rekisterinpitäjän velvollisuudet	5
	3.1 Osoitusvelvollisuus	5
	3.2 Tiedottaminen rekisteröidyille henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä	5
	3.3 Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista tiedottaminen	6
	3.4 Tietosuoja ja tietoturva prosessien ja tietojärjestelmien suunnittelussa	6
	3.5 Henkilötietojen säilyttämisaikojen ja -perusteiden määrittely	6
	3.6 Vaikutustenarviointi	7
	3.7 Tietosuojavastaava	7
4.	Rekisteröidyn oikeudet	8
5.	Tietojen suojaaminen Eläketurvakeskuksessa	9
	5.1 Salassapitovelvollisuus	9
	5.2 Tietoturva	9
	5.3 Henkilötietojen käytönvalvonta	9
	5.4 Käyttövaltuudet	10
	5.5 Tiedonhallinta ja henkilötietojen elinkaari	10
	5.6 Henkilöstön tietosuojakoulutus	11
6.	Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen tehtävissä	12
	6.2 Eläketurvakeskuksen henkilörekisterit	14
	6.3 Käsiteltävät henkilötiedot	15
	6.4 Tietojen saaminen	15
	6.5 Palvelut viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille	17
	6.6 Tulorekisterin vaikutukset tietovirtoihin	19
	6.7 Eläkkeet ulkomailta	20
	6.8 Ulkomaantyon vakuuttaminen	20
	6.9 Työnantaja- ja yrittäjävalvonta	21
	6.10 Muut työeläketurvan toimeenpanon palvelut	21
	6.11 Asiakaspalvelu	22
	6.12 Tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminta	22
7.	Tietosuojan kehittäminen	24
	7.1 Eläketurvakeskuksen tietosuojan kehittämistarpeet ..	24
	7.2 Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistarpeet	24

1.

Yleistä

Tämä tietotilinpäättös antaa kokonaiskuvan Eläketurvakeskuksen henkilötietojen käsittelyn periaatteista ja nykytilasta.

Eläketurvakeskuksen lakisääteisten työeläketurvan tehtävien hoitaminen edellyttää henkilötietojen käsittelyä. Kun Eläketurvakeskus käsittelee henkilötietoja, noudattaa se lakia, huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä toimii muutoinkin niin, ettei rekisteröityjen yksityiselämän suojaa ja muita perusoikeuksia loukata.

Eläketurvakeskus käsittelee toiminnassaan myös muita henkilötietoja kuin lakisääteisen työeläketurvan hoitamiseen liittyviä henkilötietoja. Nämä ovat pääasiassa:

- Eläketurvakeskuksen koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuvien henkilöiden henkilötiedot
- sidosryhmien yhteyshenkilöiden (esimerkiksi yhteistyöryhmien) henkilötiedot
- julkaisujen ja tiedotteiden vastaanottajien yhteystiedot.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkea tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvää tietoa.

2.

Tietosuoja koskevat säännökset

EU:n yleistä tietosuoja-asetusta on sovellettu 25.5.2018 alkaen. Tietosuoja-asetuksen tavoitteena on ollut luoda ensimmäistä kertaa kaikkiin EU:n jäsenmaihiin yhtenäinen säännöstö henkilötietojen käsittelystä. Asetus jättää kuitenkin jäsenvaltioiden lainsäätäjille jonkin verran kansallista, asetuksen säännöksiä täsmentävää ja täydentävää liikkumavaraa. Tätä liikkumavaraa on Suomessa käytetty säätämällä yleislaki nimeltään tietosujalaki ja täsmentämällä muita lakeja liikkumavaran puitteissa.

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelain (TyEL) mukaista lakisääteistä työeläketurvaa hoitaessaan julkisuuslain (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) 4§:n 2 momentin tarkoittama julkista tehtävää hoitava yhteisö, joka käyttää julkista valtaa.

Julkisen vallan käytön osalta Eläketurvakeskusta koskee julkisuuslaki. Muutoinkin Eläketurvakeskuksessa sovelletaan julkisuuslain säännöksiä, jotka koskevat:

- 1) asiakirjasalaisuutta;
- 2) vaitiolovelvollisuutta;
- 3) hyväksikäyttökieltoa;
- 4) salassa pidettäviä asiakirjoja koskevia 22–24 §:ää; ja
- 5) rangaistussäännöksiä sisältävää 35 §:ää.

3.

Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Henkilötietoja käsitellessään Eläketurvakeskus toimii EU:n tietosuojasetuksen tarkoittamana rekisterinpitäjänä, ja sitä koskevat tietosuojalainsäädännön mukaiset rekisterinpitäjälle säädetyt velvoitteet.

3.1 Osoitusvelvollisuus

Eläketurvakeskus noudattaa EU:n tietosuojasetusta henkilötietojen käsittelyssä ja toteuttaa tietosuojaperiaatteita myös käytännössä. Tietosuojasetus myös velvoittaa osoittamaan tämän.

Eläketurvakeskus on laatinut kattavat tietosuojalinjaukset ja ohjeistukset osoitukseksi lain ja hyvien käytäntöjen noudattamisesta. Tietosuojadokumentaatio koostuu muun muassa seuraavista ohjeista ja linjauksista:

- tietosuojapolitiikka
- tietoturvapoliittika
- lokipoliittika
- henkilötietojen käsittelyn perusteet
- seloste käsittelytoimista
- tietosuojaselosteet
- tietoturvaohjeet

- käyttövaltuushallinnan, henkilörekistereiden käytön ja henkilötietojen käytönvalvonnan sekä tietoturvapoikkeamien hallinnan periaatteet
- ohjeet henkilötietojen käsittelijöille
- osastojen työohjeet
- tietojen luovutusta koskevat ohjeet
- rekisteröidyn tarkastusoikeutta koskevat ohjeet
- järjestelmäkehityksen ja sovellushallinnan ohjeet
- testausohjeet
- asiakirjojen arkistointia ja turvaluokitusta koskevat ohjeet
- ohjeet koskien henkilötietojen käsittelyä Eläketurvakeskuksen suunnittelu, tilasto- ja tutkimustoiminnassa.

3.2 Tiedottaminen rekisteröidyille henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä

Henkilötietojen käsittelystä on julkaistu tietosuojaselosteet Eläketurvakeskuksen internet-sivuilla. Lisäksi sivuilla on tietoa henkilötietojen käsittelystä ja rekisteröityjen oikeuksista. Jos henkilötietoja kerätään suoraan rekisteröidyltä, informoidaan henkilöä myös tietojen keräämisen yhteydessä.

Eläketurvakeskus laatii vuosittain tietotilinpäätöksen, josta saa kokonaiskuvan sen henkilötietojen käsittelyn nykytilasta.

3.3 Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista tiedottaminen

Eläketurvakeskus ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta tietosuojavaltuutetulle ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa. Myös rekisteröityjä informoidaan, jos loukkauksen arvioidaan aiheuttavan suuren riskin rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille.

Vuonna 2019 havaittiin kaksi henkilötietoihin kohdistunutta tietoturvaloukkaukseksi luokiteltavaa tapahtumaa, joista raportoitiin tietosuojavaltuutetun toimistolle. Tapahtumista ei aiheutunut suurta riskiä rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille.

3.4 Tietosuoja ja tietoturva prosessien ja tietojärjestelmien suunnittelussa

Eläketurvakeskus ottaa huomioon tietosuoja- ja tietoturva-vaatimukset kaikessa henkilötietojen käsittelyyn liittyvässä suunnittelussa. Keskeisiä vaatimuksia ovat muun muassa:

- tietosuojaperiaatteiden toteutuminen
- rekisteröityjen oikeuksien varmistaminen
- henkilötietojen käsittelystä rekisteröidylle aiheutuvien riskien minimointi
- tietojen luottamuksellisuuden, eheyden, saatavuuden ja kiistämättömyyden varmistaminen eri toimenpiteiden avulla.

3.5 Henkilötietojen säilyttämisaikojen ja -perusteiden määrittely

Eläketurvakeskus säilyttää henkilötietoja työeläketurvan toimeenpanoa ja muita lakisääteisiä tehtäviään varten. Tietojen säilytysaikojen osalta noudatetaan työeläkelakien säännöksiä (TyEL 218 § ja YEL 160 §) ja arkistolakia.

3.6 Vaikutustenarviointi

Kun Eläketurvakeskus rakentaa uusia tietojärjestelmiä tai -palveluita, arvioidaan vaikutukset henkilötietojen suojaan. Arvioinnilla halutaan varmistaa, että henkilötietojen käsittely ei aiheuta riskiä rekisteröidyn oikeuksille.

Eläketurvakeskus kuulee tietosuojavaltuutettua, jos vaikutustenarviointi osoittaisi, ettei riskejä ole pystytty laskemaan hyväksyttävälle tasolle.

Vuonna 2019 tehtiin vaikutustenarviointi kansallisen tulorekisterin käyttöönoton vaikutuksista työnantajan TyEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvontaan. Lisäksi arvioitiin v. 2020 käynnistyvän EU-maiden sosiaaliturvatietojen sähköisen vaihtojärjestelmän (EESSI) muutosvaikutuksia Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmiin. Näiden vaikutustenarviointien perusteella varmistettiin, että muutoksista ei aiheudu merkittäviä riskejä rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille.

3.7 Tietosuojavastaava

Koska Eläketurvakeskuksen keskeiset tehtävät muodostuvat henkilö-tietojen laajamittaisesta käsittelystä, ja suuressa osassa tehtäviä käytetään julkista valtaa, on Eläketurvakeskus nimittänyt tietosuoja-asetuksen edellyttämän tietosuojavastaavan.

Tietosuojavastaava varmistaa ja valvoo tietosuojan toteutumista Eläketurvakeskuksessa.

Tietosuojavastaava:

- osallistuu tietosuoja- ja tietoturvaohjeiden valmisteluun
- antaa tietosuojaan liittyvää koulutusta
- toimii rekisteröityjen yhteyshenkilönä tietosuoja-asioissa.

4.

Rekisteröidyn oikeudet

Kun kyse on lakisääteisen eläketurvan ja Eläketurvakeskuksen lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, rekisteröidyllä on oikeus:

- tarkastaa omat tietonsa
- vaatia tietojensa korjaamista ja täydentämistä
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, mikäli Eläketurvakeskus ei noudata rekisteröidyn tietojen tarkastus- tai korjauspyyntöä.

Rekisteröityjen yhteydenotot Eläketurvakeskuksen tietosuojavastaavalle v. 2019

4 kpl

Tarkastusoikeuden käyttäminen

14 kpl

Rekisteröityjen yleinen neuvonta tietosuojasioissa ja lisätietopyynnöt

0 kpl

Valitusasiat

5.

Tietojen suojaaminen Eläketurvakeskuksessa

5.1 Salassapitovelvollisuus

Eläketurvakeskuksen käsittelemät henkilötiedot ovat salassa pidettäviä tietoja. Tietoja käsittelevät henkilöt ovat lakisääteisen salassapitovelvollisuuden alaisia ja lisäksi he allekirjoittavat erillisen vaitiolositoumuksen.

Eläketurvakeskuksen ja sen yhteistyökumppanin välille solmitaan salassapitosopimus, jos yhteistyökumppani saa sopimuksensa perusteella tietoonsa luottamuksellisia tietoja tai salassa pidettäviä henkilötietoja.

5.2 Tietoturva

Tietoturvallisuus kattaa järjestelyt, joilla pyritään varmistamaan tiedon saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus.

Tietojenkäsittelyn turvaamisperiaatteita ovat ennaltaehkäisy, turvatoimien ajantasainen seuranta ja kehittäminen sekä tietojärjestelmien toiminnan ja käytön valvonta.

Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmien koko elinkaaren ajan huomioidaan mahdolliset järjestelmien käyttöön kohdistuvat riskit ja toimitaan niiden ennaltaehkäisemiseksi.

Eläketurvakeskuksen tietoturvallisuuden toteutumista valvotaan pääasiassa teknisin menetelmin ja auditoinnein.

Vuonna 2019 parannettiin tietoturvaa ottamalla käyttöön kehitetty päätelaitteiden haittaohjelmien torjunta ja poikkeamien havainnointi. Lisäksi laajennettiin vahvaa tunnistautumista eri palveluihin sekä parannettiin tietoliikenneyhteyksien turvallisuutta. Tietoturvaavaoittuvuuksien havainnointia ulkoisissa ja sisäisissä palveluissa sekä työvälineissä tehtiin aiempaa kattavammin.

5.3 Henkilötietojen käytönvalvonta

Henkilötietojen käytönvalvonnan tavoitteena on turvata tietosuojan toteutuminen. Valvonnalla pyritään varmistamaan Eläketurvakeskuk-

sen henkilökäyttötietojen käyttö vain työtehtäviä varten. Tavoitteena on väärinkäytösten ennaltaehkäisy neuvonnan ja ohjeistuksen avulla. Käytönvalvonnan tavoitteena on lisäksi lujittaa rekisteröityjen ja työeläkejärjestelmän toimijoiden luottamusta Eläketurvakeskuksen hyvään rekisterinpitotapaan.

Henkilötietoja sisältävien rekisteritietojen käyttöä valvotaan päivittäin tietojärjestelmien tuottamien lokitietojen perusteella. Valvonta kattaa Eläketurvakeskuksen, työeläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen muiden asiakkaiden henkilökäyttäjien tekemät rekisterikyselyt. Eläketurvakeskus valvoo erikseen sovittaessa myös työeläkelaitosten rekisterinpitäjänä hallinnoimien rekisteritietojen käyttöä.

Vuonna 2019 Eläketurvakeskus pyysi lisäselvityksiä 191 rekisterikyselystä. Henkilötietojen käytönvalvonnassa ei havaittu henkilötietoihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia, mutta toimintatapoja on kehitetty valvonnassa tehtyjen havaintojen perusteella.

5.4 Käyttövaltuudet

Eläketurvakeskuksessa käyttövaltuuksia myönnetään vain työtehtävien perusteella. Asemaan perustuvia käyttövaltuuksia ei myönnetä.

Työntekijällä on aina yksilöivä käyttäjätunnus, mikäli käyttövaltuudet oikeuttavat henkilötietojen käsittelyyn.

Käyttövaltuustilauksia voivat tehdä vain nimetyt käyttövaltuusvastavat. Käyttövaltuuksien toteuttamiseen vaaditaan aina kirjallinen tilaus.

Kaikkien Eläketurvakeskuksen työntekijöiden käyttövaltuudet tarkastetaan vuosittain. Työntekijän työtehtävän vaihtuessa tarpeettomat käyttövaltuudet poistetaan. Pitkien poissaolojen ajaksi (esimerkiksi perhevapaat) työntekijän käyttövaltuudet keskeytetään.

Vuonna 2019 tekniset käyttäjätunnukset, pääkäyttäjätunnukset ja yhteiskäyttöiset käyttäjätunnukset sisällytettiin tuleviin käyttövaltuuksien vuositarkastuksiin.

Käyttövaltuushallinnan dokumentointia parannettiin sisäisen tarkastuksen suositusten perusteella.

5.5 Tiedonhallinta ja henkilötietojen elinkaari

Tiedonhallinnassa on kyse käytännöistä, joiden avulla tieto löytyy ja on käytettävissä koko tiedon elinkaaren ajan aina tiedon syntymisestä sen hävittämiseen asti.

Eläketurvakeskuksessa ylläpidetään vuosittain tiedonohjaussuunnitelmaa, joka sisältää paperiasiakirjojen ja sähköisessä muodossa olevien asiakirjojen säilytysajat ja -tavat.

Tiedonohjaussuunnitelmassa ohjataan myös vanhentuneiden asiakirjojen hävittämistä. Tiedonohjaussuunnitelman säilytysajat ovat minimisäilytysaikoja. Asiakirjoja ei hävitetä ennen kuin asia, johon ne liittyvät, on käsitelty loppuun ja asiakirjat ovat tulleet tarpeettomiksi.

Vuonna 2019 päivitettiin asiakirjallisen tiedon ohjaus- ja hallintaperiaatteet ja tiedonohjaussuunnitelma.

Tarpeettomien henkilötietojen siivousta tehtiin uusien sähköisten työvälineiden käyttöönoton yhteydessä.

5.6 Henkilöstön tietosuojakoulutus

Tietosuoja-asiat ovat osa Eläketurvakeskuksen uusien työntekijöiden sekä perhevapailta palaavien perehdytysprosessia. Lisäksi kaikilta

työntekijöiltä edellytetään osallistumista säännöllisesti järjestettäviin tietosuojakoulutuksiin.

Vuonna 2019 uudistettiin tietoturvan verkkokoulutus, jossa käsitellään myös keskeisiä tietosuojan periaatteita ja ohjeita. Koulutus on pakollinen koko henkilöstölle. Lisäksi otettiin käyttöön tietojenkalasteluviestien koulutus- ja raportointiohjelma.

Syksyllä 2019 järjestettiin tietoturvapäivä, jonka aiheina oli muun muassa tietojen turvallinen käsittely, matkapuhelinten tietoturva ja tietoturvapoikkeamien hallinta. Henkilöstö pääsi myös testaamaan tietoturvaosaamistaan pakohuonepelissä.

Lisäksi Eläketurvakeskuksen tietosuojan ja tietoturvan asiantuntijat osallistuivat Digi- ja väestötietoviraston JUDO-hankkeen (digitaalisen turvallisuuden kehittäminen julkisen hallinnon organisaatioissa) työpajoihin.

6.

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen tehtävissä

Eläketurvakeskus vastaa työeläkejärjestelmän yhteisten tietojärjestelmien sisällöstä ja hoitaa ja kehittää niihin liittyvää ilmoitusliikennettä ja rekisteripalveluita yhdessä työeläkelaitosten ja Arek Oy:n kanssa. Arek Oy on Eläketurvakeskuksen ja työeläkelaitosten yhteinen IT-palveluyhtiö.

Lisäksi Eläketurvakeskus vastaa muun muassa ulkomaantyön vakuuttamisen, ulkomaisen eläkkeen hakemisen ja vakuuttamisen valvonnan palveluista sekä työeläkevakuuttamiseen liittyvästä tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminnasta.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on myös luovuttaa keskitetysti työeläkejärjestelmän tietoja niille viranomaisille ja sosiaaliturvaa hoitaville tahoille, joilla on laissa säädetty oikeus näiden tietojen saamiseen.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on edistää työeläkelaitosten yhteistyötä muiden laitosten ja viranomaisten välillä. Lisäksi Eläketurvakeskus osallistuu suomalaisen työeläkejärjestelmän ja ulkomaisten laitosten välisen sähköisen tietojenvaihdon kehittämiseen.

6.1 Käsittelyn lainsäädännölliset perusteet

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksessa perustuu ensisijaisesti lakiin Eläketurvakeskuksesta (ETKL 2 §), jonka mukaan Eläketurvakeskuksen tulee huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavista rekistereistä ja työeläkelaitosten tarvitsemien tietojen saatavuudesta.

Lisäksi työeläkelaeissa on säädetty Eläketurvakeskuksen tehtävistä tarkemmin.

Osa Eläketurvakeskuksen lakisäateisistä tehtävistä on EU:n sosiaaliturva-asetuksen, sen täytäntöönpanosta annetun asetuksen ja Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten mukaisia yhteyslaitostehtäviä tai yhteyselintehtäviä.

Eläketurvakeskuksen omien työntekijöiden henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti työsopimuslakiin.

ETK:n tehtävät tietologiikassa

6.2 Eläketurvakeskuksen henkilörekisterit

Eläketurvakeskus on usean henkilörekisterin rekisterinpitäjä. Rekisterit on perustettu työeläkeasioiden toimeenpanon ja Eläketurvakeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten.

Eläketurvakeskus käsittelee EU:n tietosuojasetuksen ja muun erityislainsäädännön tarkoittamia arkaluonteisia tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi. Käsiteltävät arkaluonteiset tiedot koskevat pääasiassa henkilöiden terveydentilaa, ja niitä tarvitaan työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutusratkaisuissa.

Lisäksi Eläketurvakeskus ylläpitää erilaisia tuki- ja taustarekistereitä lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi ja työnantajavelvoitteiden täyttämistä varten.

Vuonna 2019 otettiin käyttöön uusi asiakas- ja sidosryhmärekisteri. Rekisteriä käytetään Eläketurvakeskuksen julkaisujen jakeluun, yhteydenpitoon sidosryhmien kanssa, tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseen, asiakastytytyväisyystutkimusten toteuttamiseen sekä koulutusten järjestämiseen.

Rekisteri	Käyttötarkoitus
Ansaintarekisteri	Työeläkelakien mukainen tietojenanto vakuutetuille henkilöille heidän eläkeoikeudestaan ja tulevan eläkkeen määrästä sekä eläkeasioiden hoito, vakuuttamisen valvonta, ulkomaan työn vakuuttaminen, neuvonta-työ ja lainsoveltamisasiat
Asiakaspalvelun rekisterit	Asiointiajan varaaminen ja asiakaspalvelutehtävät ulkomaantyön vakuuttamisessa, ulkomaisen eläkkeenhakemisessa, vakuuttamisen valvonnassa ja eläkeneuvonnassa
Asianhallinta- ja asiakirjahallintarekisterit	Lakisääteisen eläketurvan hoitaminen, vakuuttamisen valvonta, ulkomaan työn vakuuttaminen, lainsoveltamisen neuvonta ja tietojenanto
Eläkehakemus- ja eläkepäättösrekisterit	Eläkkeenhakemista ja eläkepäättöstietoja koskevat tiedot lakisääteisen eläketurvan hoitamiseen, työeläkevakuutettujen asiakaspalvelu ja tietojen luovutus viranomaisille ja muille tietojensaantiin oikeutetuille tahoille etuuksien käsittelyyn
EU-eläkejärjestelmä	EU-, ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaihin lähetettävien eläkehakemusten käsittely, eläkkeensaajia koskevaan tietojenvaihtoon maiden välillä ja maksamattomien vakuutusmaksujen perintään liittyvät tehtävät
Henkilörekisteri	Rekisteröityjen perustiedot ja lakisääteisen eläketurvan hoitaminen
Kustannustenjakorekisteri	EU-virkamiesten eläkeoikeuksien siirtomäärän laskenta, työeläkkeiden kustannustenjaon laskenta ja työeläkelaitosten kustannustenjakoa varten toimittamien tietojen tarkastaminen. Lisäksi Eläketurvakeskuksen antamat päätökset EU-virkamiesten siirtomääristä ja kustannustenjaosta
Työnantajan TyEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvonta	Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden valvonta ja valvonnassa havaittujen vakuuttamisen laiminlyöntien korjaaminen
Työnantaja- ja vakuutusrekisteri	Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden valvonta, työsuhdeselvittelyt sekä vakuutuksen olemassaolon selvittely ja neuvonta
Ulkomaantyön vakuuttamisen käsittelyjärjestelmä	EU/ETA-maihin, Sveitsiin tai sosiaaliturvasopimusmaahan lähtevän työntekijän sosiaaliturvan määräytymistä koskevat ratkaisut. Lähetetyn työntekijän todistuslomakkeen tuottaminen
UM-henkilötietorekisteri	Eläkehakemusten käsittely ja toiseen maahan maksettavien työeläkkeiden liikamaksujen estäminen
Vakuutuskaudet ja vakuutuskausitodistusarkisto	EU-eläkkeen laskenta, toisen EU-maan odotusajan laskenta tai vakuutus historian täydentäminen, ja eri maiden viranomaisten välinen tietojen vaihto
Yrittäjän YEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvonta	Yrittäjien vakuuttamisvelvollisuuden ja vapautusten valvonta

6.3 Käsiteltävät henkilötiedot

Eläketurvakeskus käsittelee tehtävissään seuraavia henkilötietoja:

Henkilötietoryhmä	Sisältää muun muassa tiedot
Perustiedot	Nimi, henkilötunnus, osoite- ja muut yhteystiedot, kansalaisuus, äidinkieli
Perhesuhdetiedot	Lasten/huollettavien ja vanhempien tiedot
Maksuliikennetiedot	Tilinumero ja pankkien yhteystiedot
Työskentely- ja ansaintatiedot	Työskentelyä ja ammatinharjoittamista koskevat tiedot, työeläkettä kerryttävät palkattomat ajat ja sekä apurahansaajien tiedot.
Työeläketiedot	Työeläkettä koskevat hakemus- ja päätöstiedot
Muut korvaustiedot	Kelan eläkkeisiin ja muihin etuuksiin liittyvät tiedot sekä liikenne- ja tapaturmakorvauksia koskevat tiedot
Ulkomaiset vakuutus- ja työskentelytiedot	Ulkomaiset perustiedot (nimi, osoite, vakuutusnumero jne.), lähetetyn työntekijän todistusasiat sekä ulkomaiset eläkehakemus- ja päätöstiedot
Verotiedot	Verohallinnolta saadut vero- ja työnantajatiedot
Yritystiedot	Kaupparekisteristä saatavat yritystä koskevat tiedot sekä maksuhäiriötiedot
Asioiden käsittelyä koskevat tiedot ja asiakirjat	Asian käsittelyn tilaa koskevat tiedot ja asiaan liittyvät asiakirjat
Suojaustiedot	Turvakielto ja mahdolliset tietojenantokiellot
Lokitiedot	Henkilötietojen käsittelyssä syntyvät tiedot: käsittelijä, käsittelyn kohde, ajankohta ja toimenpiteet
Tietojen antoa koskevat tiedot	Tiedot organisaatioista, joille Eläketurvakeskus on luovuttanut rekisteröityjä koskevia ansainta- ja eläketietoja

6.4 Tietojen saaminen

Eläketurvakeskuksella on lakisääteinen oikeus saada tehtäviensä hoitoa varten henkilötietoja:

- työnantajalta tai muulta työn teon perusteella korvausta maksavalta
- lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitoksesta
- viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan
- lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä tai terveydenhuollon toimintayksiköltä silloin, kun henkilö hakee eläkettä.

Tietoja saadaan muun muassa näistä tietolähteistä:

- Digi- ja väestötietovirasto (entinen Väestörekisterikeskus)
- työeläkelaitokset
- EU- ja ETA-maiden sekä Sveitsin eläkelaitokset
- sosiaaliturvasopimusmaat
- Kansaneläkelaitos (Kela)
- Verohallinto/tulorekisteri
- Opetushallitus/KOSKI-tietovaranto
- rekisteröidyt.

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen rekistereissä edellyttää, että henkilön perustiedot on ensin rekisteröity. Eläketurvakeskus saa henkilöiden perustiedot Digi- ja väestötietovirastolta. Vuosittain henkilörekisteriin lisätään uusi ikäluokka, jolle voi tulla työeläkettä kerryttäviä ansioita seuraavalle vuodelle.

Vuonna 2019 rekisteriin lisättiin vuonna 2003 syntyneet henkilöt.

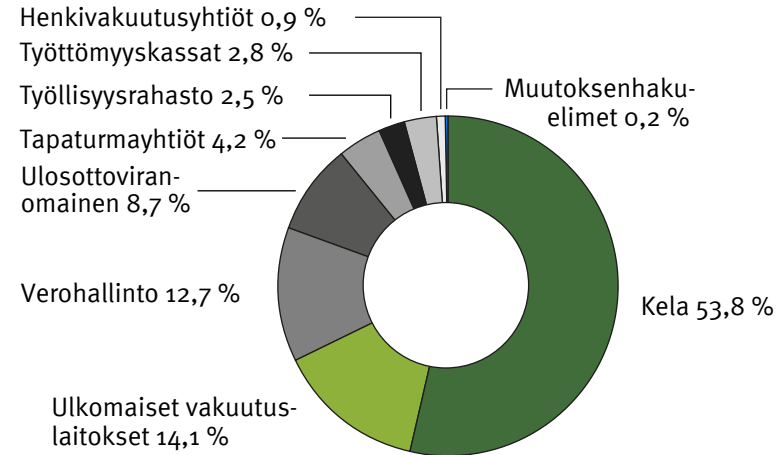
Työeläkejärjestelmän yhteiset palvelut toteuttaa Arek Oy. Ansiotiedot Arekin ylläpitämään ansaintajärjestelmään on vuodesta 2019 alkaen saatu kansallisen tulorekisterin kautta. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien työtulot saadaan edelleen työeläkelaitoksista.

Erilaisten palkattomien etuuskien ilmoittajatahoja on useita. Kela välittää eräitä kansaneläketietoja, erilaisia etuustietoja sekä vakuuttamistietoja Eläketurvakeskukselle työeläkejärjestelmän käyttöön. Tietoja

välitetään kansaneläkkeistä, perhe-eläkkeistä, takuueläkkeistä, sairaus- ja osasairauspäivärahasta, kuntoutuksesta, kuntoutusrahasta, työttömyysturvasta ja opintotuesta. Eläkettä kartuttaviin palkattomiin etuuksiin Kela ilmoittaa Eläketurvakeskukselle sairauspäivärahatietoja, vanhempainetuksia, kotihoidontukitietoja, työttömyysetuuksia ja ulkomaisia tutkintotietoja.

Työttömyyskassat ilmoittavat Eläketurvakeskukselle ansioon suhteutettuja työttömyyspäiväraha- ja vuorottelukorvaustietoja. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt ilmoittavat erilaisia ansioon suhteutettuja tapaturmaetuksia ja päivärahoja. Työllisyysrahasto ilmoittaa aikuiskoulutustukitietoja ja työeläkelaitokset erilaisia työeläkelakien mukaisia kuntoutusetuuksia. Eläkettä kartuttavat kotimaiset tutkintotiedot on vuodesta 2019 alkaen saatu Opetushallituksen alaisesta KOSKI-tietovarannosta.

Tietojenantopalvelut viranomaisille

6.5 Palvelut viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille

Eläketurvakeskus luovuttaa henkilötietoja vain lainsäädäntöön perustuvien tiedonsaantioikeuksien sekä luovutusvelvoitteiden ja -oikeuksien mukaisesti.

Suurimmat tietojen käyttäjät ovat työeläkelaitokset. Sen lisäksi Eläketurvakeskus luovuttaa tietoja eri viranomaistahoille. Eniten tietojen vaihtoa on Kelan, ulkomaisten vakuutuslaitosten ja Verohallinnon kanssa.

6.5.1 Tietojen luovutus

Viranomaisille tarjotaan tietoja useiden erilaisten palveluiden välityksellä. Suuri osa tiedoista välitetään ns. otepalvelun kautta. Oteita on eri sisältöisiä sen mukaan, mihin tietoihin kullakin viranomaisella on oikeus.

Kattavin on työsuhdeote, joka sisältää työnantajätietoja, vakuutuksen myöntäjätietoja, henkilön ansiohistorian sekä eläkekertymätietoja.

Lisäksi otteella näkyvät eri tahojen myöntämät eläkettä kartuttavat sosiaalietuudet (ns. palkattomat jaksot).

Työeläkeote on ensisijaisesti vakuutetulle itselleen tarkoitettu dokumentti työhistoriasta, mutta sitä tarjotaan suppeampana versiona myös viranomaiskäyttöön. Viranomaisille näytetään työeläkeotteella työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja. Otteella näkyvät myös palkattomat etuudet.

Suppein otemuoto on viranomaisote, jolla näytetään vain tuoreita työnantajätietoja ja mahdollisia eläketietoja.

Vanhuuseläkeikää lähestyvien hakemuspalvelusovellus tuottaa työeläkelaitoksille vanhuuseläkkeen hakemiseen ja eläkkeen määrän tarkistamiseen liittyviä hälytyksiä. Lisäksi sovellus tuottaa Kelalle aineiston 65-vuotiaista henkilöistä, jotka eivät ole eläkkeellä eivätkä ole hakenneet eläkettä, mutta joilla on ansaintarekisterissä eläkkeeseen oikeuttavaa työeläkelakien mukaista työskentelyä.

Viranomaisille ja muille sosiaaliturvaa tai vakuutuksia hoitaville tahoille tarjotut rekisteripalvelut vuonna 2019:

Toimija	Luovutetut tiedot	Määrä
Kela	Työeläkehakemus- ja päätöstietoihin sekä valitukseen liittyvät kyselyt	881 800
	Vanhuuseläkeikää lähestyvien hakemuspalvelu	21 600
	Työeläkearviot työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeestä	170 100
	Yrittäjien ja maatalousyrittäjien työtulotiedot	374 700
	Työeläkeotteet (työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja)	105 900
	Ulkomaisiin vakuuttamis- ja eläkeasioihin liittyvät palvelut	22 400
Verohallinto	Työkyvyttömyyseläketiedot	160 700
	Harmaan talouden torjuntaa varten annettavat työnantajaa ja vakuutuksia koskevat tiedot	257 600
	Työnantajan vakuutustiedot Palkka.fi -palvelulle	612 300
Ulkomaiset vakuutuslaitokset	Henkilötietojen vaihto	455 900
	Lähetetyn työntekijän todistukset (=A1-todistukset)	14 500
Työttömyyskassat	Työeläkeote (työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja)	89 900

Toimija	Luovutetut tiedot	Määrä
Kuntien sosiaali- viranomaiset, velkaneuvojat	Viranomaisote (työnantaja-, ansio- ja eläketietoja)	4 900
Haastemiehet	Viranomaisote (viimeisen työnantajan nimi- ja osoitetiedot)	5 300
Ulosotto- viranomaiset	Viranomaisote (työnantaja-, ansio- ja eläketietoja)	292 100
Henkivakuutus- yhtiöt ja lisäeläketurvaa hoitavat säätiöt	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	14 800
	Eläkehakemus- ja päätöstiedot	7 000
Työllisyysrahasto	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	81 700
Liikenne- ja tapaturma- vakuutusyhtiöt	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	81 000
	Yrittäjien työtulotiedot	45 794
Työntekijäin ryhmähenki- vakuutuspooli	Ilmoitus kuolintiedoista	2 500
	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	1 500
Työeläkeasioiden muutoksenhaku- lautakunta	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	5 100
	Hakemus-, päätös- ja asianhallinnan tietojen kyselyt	2 300

Muita toimijoita, joilla on lakisääteinen oikeus tietojen saantiin tehtäviensä hoitamiseksi ovat vakuutusosasto, aluehallintoviranomaiset, terveydenhuollon viranomaiset, tapaturmavakuutuskeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, Valvira, oikeusaputoimistot/edunvalvonta, poliisi, rajavartiolaitos ja tulli.

Tiedot luovutetaan yleensä teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Jos tietopyyntöjen määrä on vähäinen, tietoja voidaan luovuttaa myös suojatulla sähköpostilla.

6.6 Tulorekisterin vaikutukset tietovirtoihin

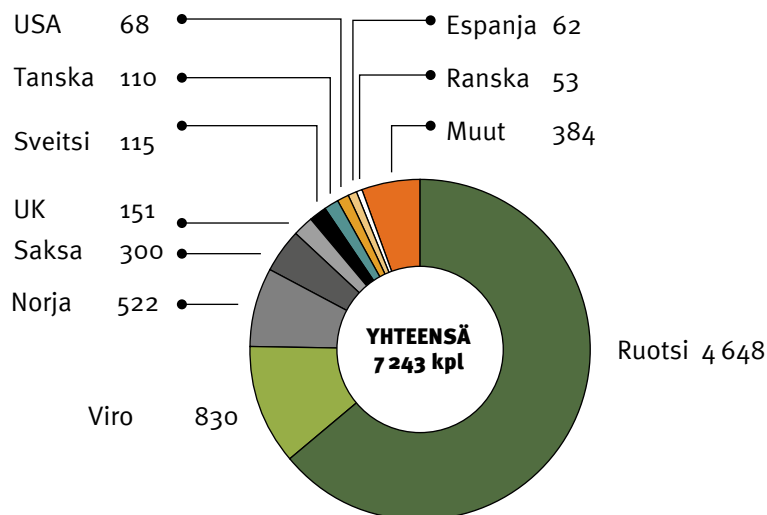
Tulorekisteri otettiin käyttöön vuoden 2019 alussa. Työnantajat ilmoittavat ansaintatiedot vain tulorekisteriin. Työeläkeala saa tiedot tulorekisteristä yhteiseen ansaintajärjestelmään. Tiedot tarkistetaan ja tarvittaessa pyydetään työnantajaa korjaamaan tiedot tulorekisteriin. Työeläkelaitokset voivat myös korjata tietoja suoraan yhteiseen ansaintajärjestelmään.

Vuonna 2019 tulorekisterin käyttäjiä olivat verohallinto, Kela, työeläkelaitokset ja työllisyysrahasto. Myös ETK:n valvontaosasto alkoi vuonna 2019 käyttämään tulorekisterin tietoja vakuuttamisen oikeellisuuden valvonnassa

Vuonna 2020 tulorekisterin käyttäjäkunta laajenee koskemaan monia muitakin viranomaistahoja. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni viranomainen saisi jatkossa tarvitsemansa eläke- ja ansiotiedot tulorekisteristä. Sen käyttöön voidaan siirtyä vasta asteittain sitä mukaa kuin tulorekisterin tietosisältö täydentyy eläke- ja etuustiedoilla ja useamman vuoden ansaintatiedolla. Osa viranomaisasiakkaista tarvitsee omien tehtäviensä hoitamiseksi esimerkiksi henkilön koko työhistorian tai muita tietoja, jotka ovat saatavissa vain Eläketurvakeskuksesta.

Vuonna 2019 Eläketurvakeskus varmisti osaltaan mahdollisimman onnistuneen tulorekisterin käyttöönoton. Osallistuimme myös tulorekisterihankkeen seuraavan vaiheen (eläke- ja etuustiedot 2021) valmisteluun.

Ulkomaille lähetetyt eläkehakemukset 2019 – TOP 10 maat

6.7 Eläkkeet ulkomailta

Eläketurvakeskus toimii yhdyslaitoksena, kun Suomessa asuva hakee eläkettä EU/ETA-maasta, Sveitsistä tai sosiaaliturvasopimusmaasta.

Eläketurvakeskus saa ulkomaiden eläkkeitä koskevat hakemukset joko suoraan eläkkeenhakijalta, suomalaiselta työeläkelaitokselta tai Kelasta. Eläketurvakeskus kokoaa tarvittavat tiedot yhteen, ja toisen maan eläkettä koskeva hakemus välitetään kyseessä olevan maan eläkeviranomaiselle.

Ulkomainen eläkeviranomainen lähettää eläkepäättöksensä suoraan eläkkeenhakijalle ja myös Eläketurvakeskukseen. Eläketurvakeskus rekisteröi eläkepäättöstiedot ja välittää päätökset edelleen työeläkelaitosiin ja Kelaan.

6.8 Ulkomaantyön vakuuttaminen

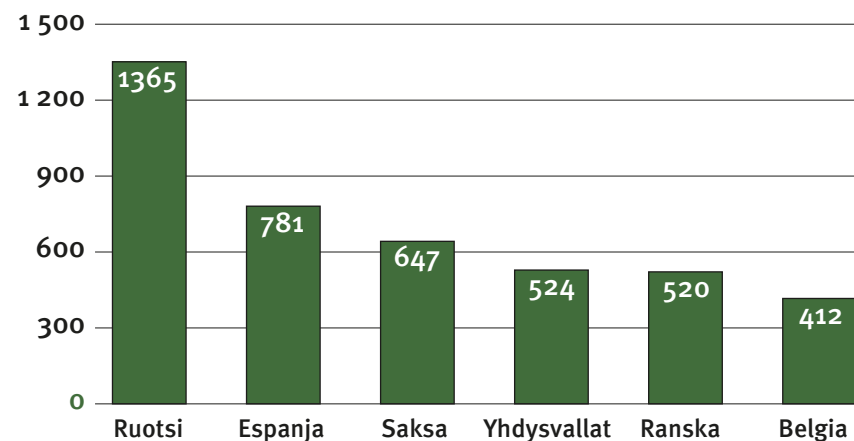
Suomen kansalaisuus, suomalainen työnantaja tai verojen maksaminen Suomeen eivät automaattisesti tarkoita Suomen sosiaaliturvaan kuulumista ulkomaantyön aikana.

Ulkomailla työskentelevä kuuluu pääsääntöisesti työskentelyvaltionsa sosiaaliturvan piiriin. Tällöin kaikki kyseisessä maassa vaadittavat sosiaaliturvamaksut maksetaan työskentelymaahan, josta on oikeus saada kyseisen maan lakien mukaiset sosiaaliturvaetuudet.

Eläketurvakeskuksen ulkomaantyön vakuuttamistoiminnossa käsitellään vuosittain noin 12 000 hakemusta, joiden perusteella Eläketurvakeskus antaa A1-todistuksen Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta. Hakemuksen Eläketurvakeskukselle voi toimittaa työntekijä, työnantaja tai yrittäjä.

Eläketurvakeskus lähettää A1-todistuksen työntekijälle, työnantajalle ja ulkomaan laitokselle. Lisäksi tieto ratkaisusta lähetetään Kelalle ja työeläkelaitokselle.

Annetut A1-todistukset, suurimmat kohdemaat 2019

6.9 Työnantaja- ja yrittäjävalvonta

Eläketurvakeskus valvoo työntekijän eläkelain ja yrittäjän eläkelain mukaista työeläkevakuuttamista. Valvonnan tavoitteena on turvata sekä työntekijöille että yrittäjille heille lain mukaan kuuluva eläketurva.

Työnantajien ja yrittäjien asettaminen vakuuttamiseen liittyvien velvoitteiden suhteen yhdenvertaiseen asemaan edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja ehkäisee harmaata taloutta. Vakuuttamisen valvonta myös tukee eläkelaitosten vakuutusten hoitoa ja vakuutusmaksujen perintää ja siten osaltaan turvaa työeläkejärjestelmän rahoituspohjaa.

Vakuuttamisvelvollisuuden valvonta on lakisääteinen tehtävä, jonka hoitamista varten Eläketurvakeskuksella on laaja tietojensaantioikeus. Vuosittain vertaillaan verohallinnon tietoja ja työeläkejärjestelmälle ilmoitettuja palkka-/ansiotietoja noin 150 000 työnantajasta ja noin 180 000 yrittäjästä. Valvonnan lopputuloksena Eläketurvakeskus korjauttaa vuosittain noin 15 000 työntekijän puutteellisen eläketurvan ja 700 yrittäjän eläkevakuuttamisen.

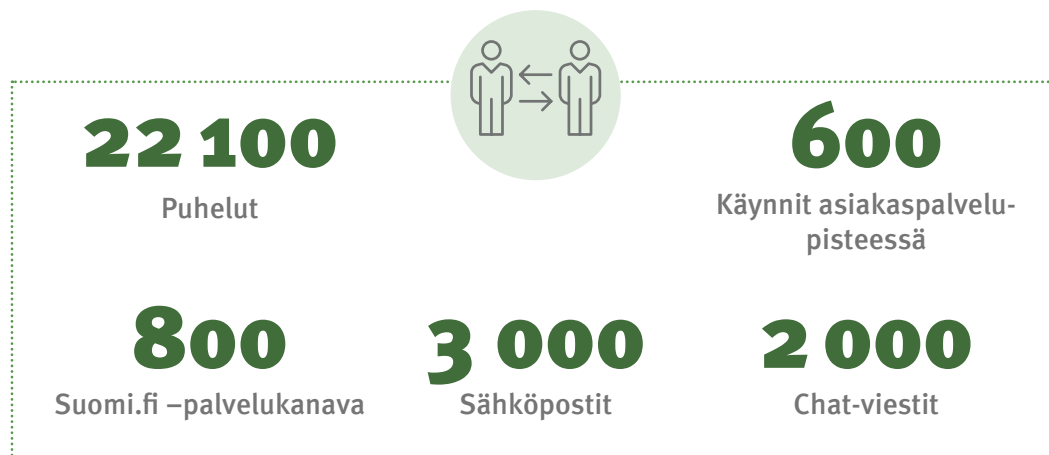
6.10 Muut työeläketurvan toimeenpanon palvelut

Eläketurvakeskus käsittelee työeläkehakemukset, joissa hakijalla tai edunjättäjällä ei ole työeläkelakien alaista työskentelyä. Näissä tapauksissa hakemuksiin annetaan hylkäävä päätös. Mikäli eläkehakemuksen käsittelyssä käy ilmi, että hakijalla on työeläkekertymää, ohjataan hakemus vakuuttaneen työeläkelaitoksen ratkaistavaksi.

Eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu myös ratkaista, tuleeko työ vakuuttaa työntekijän eläkelain, yrittäjän eläkelain vai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan. Ratkaisusta annetaan asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös.

Lisäksi Eläketurvakeskus toimii yhdyslaitoksena, kun kyse on EY-virkamiesten eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä.

Eläketurvakeskuksen asiakaspalveluun tulleiden yhteydenottojen ja käyntien lukumäärät vuonna 2019

6.11 Asiakaspalvelu

Eläketurvakeskuksen yhteinen asiakaspalvelu aloitti toimintansa maaliskuussa 2018. Asiakaspalvelussa neuvotaan ulkomaantyyön vakuuttamisen, ulkomaisen eläkkeen hakemisen, vakuuttamisen sekä yleisen työeläkeneuvonnan palveluissa. Suomen työeläkettä koskevissa asioissa neuvontaa hoitavat ensisijaisesti työeläkelaitokset.

Vuonna 2019 Eläketurvakeskus julkaisi kolme Suomen virallisen tilaston sarjaan kuuluvaa tilastoa ja kahdeksan muuta tilastoa, joissa käytettiin henkilötietoja.

6.12 Tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminta

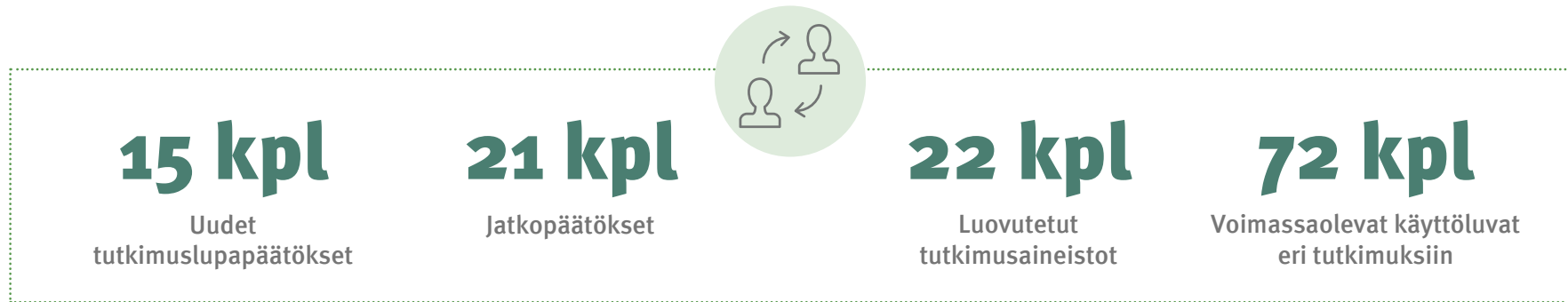
Eläketurvakeskus tuottaa vuosittain lukuisan määrän tilastoja, jotka ovat julkisia. Se tuottaa tilastoja myös kansainvälisille organisaatioille, kuten EU:lle, OECD:lle ja pohjoismaisille tilastoryhmille. Tilastot perustuvat työeläkejärjestelmän keskusrekistereihin ja rekisteritietoihin, jotka Eläketurvakeskus saa työeläkelaitoksilta, Kelalta, Digi- ja väestötietovirastolta, Tilastokeskukselta, Finanssivalvonnalta ja Tapaturmavakuutuskeskukselta.

Tilastot julkaistaan summatason tietoina. Tilastotietokannassa tiedot julkaistaan noudattaen tietojen suojausohjeita, jotta yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa.

Eläketurvakeskus luovuttaa henkilötason tietoja vuosittain Tilastokeskukselle ja Kevalle niiden lakisääteisiä tehtäviä varten. Kelan ja Eläketurvakeskuksen kesken vaihdetaan lakisääteisissä tehtävissä tarvittavia henkilötason tietoja. Tietojen pohjalta tuotetaan muun muassa tilasto Suomen eläkkeensaajista.

Eläketurvakeskus tuottaa myös erilaisia ennusteita eläkkeensaajien määristä, eläkemenoista, eläkevastuista ja -maksuista sekä toimittaa erilaisia laskelmia ministeriöille, työryhmille ja etujärjestöille eläkejärjestelmän kehittämisen ja lainsäädännön valmistelun tueksi. Nämä aineistot tuotetaan siten, että henkilöt eivät ole tunnistettavissa eli henkilötiedot anonymisoidaan.

Tutkimusluvut ja tietojen luovutukset v. 2019

Lisäksi Eläketurvakeskuksella on lakisääteinen tehtävä tehdä toimialaansa liittyvää tutkimusta. Tutkimusta tehdään sekä ETK:ssa että ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Kumppaneita ovat esimerkiksi Kela, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), eläkelaitokset, taloustutkimuslaitokset ja yliopistot. Tutkimustoiminnassa käytetään muun muassa ETK:n rekisteriaineistoja kattavasti. Ulkopuoliset kumppanit voivat tietyin ehdoin saada anonymisoitua aineistoa käyttöönsä.

Eläketurvakeskus luovuttaa aineistoja tieteellisiin tutkimuksiin lainsäädännön mukaisesti. Tietojen luovutus vaatii aina tutkimusluvan. Tutkimusluvan saaminen edellyttää kirjallista hakemusta, tutkimussuunnitelmaa ja salassapitositoumuksia.

7.

Tietosuojan kehittäminen

7.1 Eläketurvakeskuksen tietosuojan kehittämistarpeet

Edelleen merkittävä kehitystyö tulevina vuosina on eläketurvan toimeenpanoon käytettävien tietojärjestelmien lokituksen kehittäminen siten, että henkilötietojen käsittelyä eri tietojärjestelmissä voidaan valvoa tehokkaammin ja yhdenmukaisemmin.

Vuonna 2020 tehdään tietosuojan sisäinen tarkastus. Tarkastuksessa mahdollisesti havaittavat puutteet ja suositukset tullaan huomioimaan tietosuojan kehittämistöissä.

7.2 Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistarpeet

Eläketurvakeskus on tehnyt yhdessä Arek Oy:n ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen henkilötietojen säilyttämisestä työeläkealan

yhteisistä tietojärjestelmistä. Selvityksessä kartoitettiin eri rekisterien ja muiden tietovarastojen tietojen käyttötarkoitukset, määriteltiin tietojen säilytysajat sekä tehtiin suunnitelma tietojen poistamiseksi. Varsinaiset poistoimenpiteet suunnitellaan ja aikataulutetaan vuonna 2020 ja toteutetaan lähivuosina.

Selvitystä pysyvästi säilyttävien tietojen osalta on tehty myös Kansallisarkiston kanssa. Kansallisarkisto on tehnyt arvonmäärityksen työeläkejärjestelmän yhteisten rekisterien tiedoista ja antanut päätöksen määräaikaisesti ja pysyvästi säilytettävistä tiedoista.